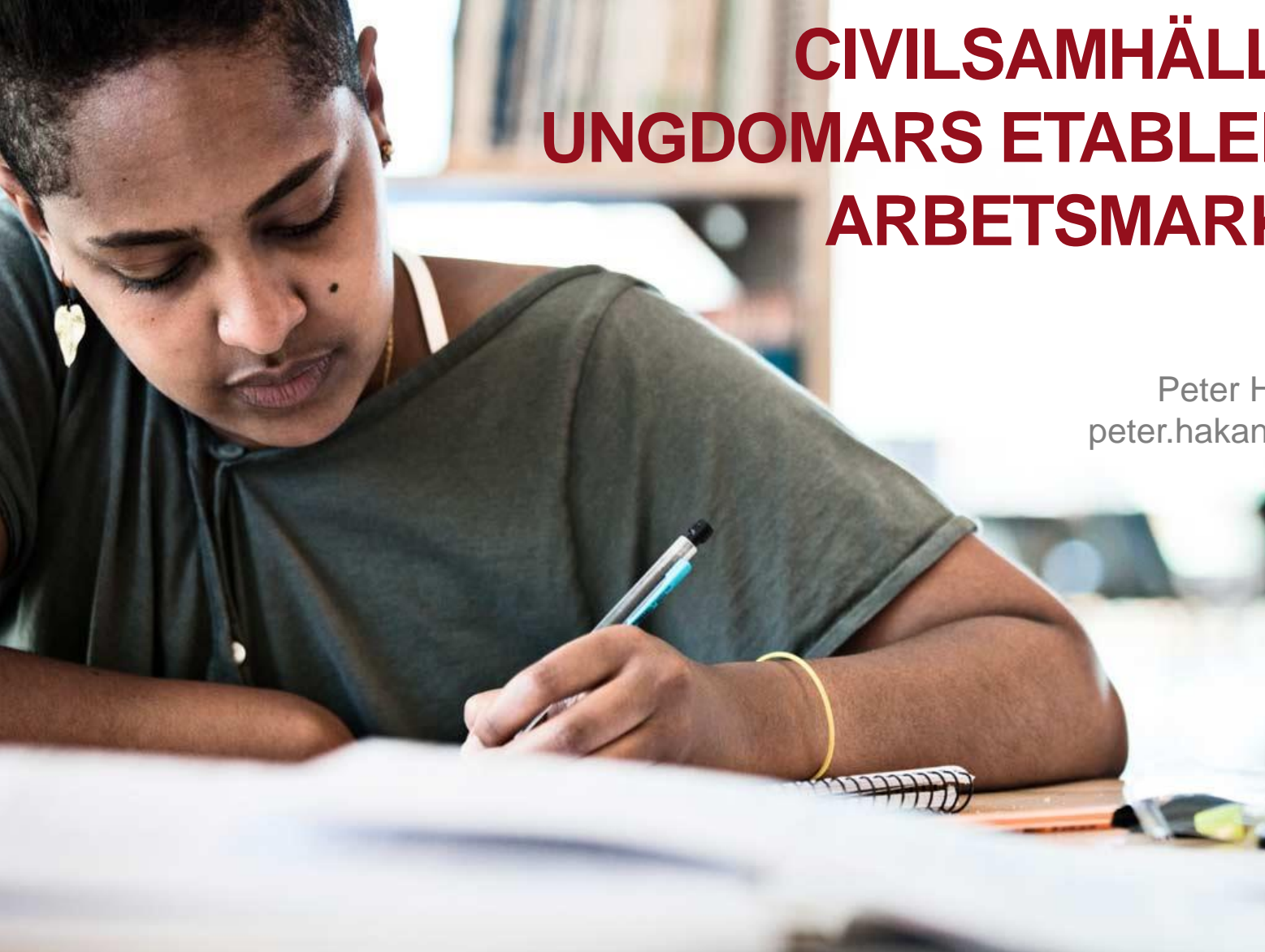

CIVILSAMHÄLLET OCH UNGDOMARS ETABLERING PÅ ARBETSMARKNADEN

Peter Håkansson
peter.hakansson@mah.se

MALMÖ HÖGSKOLA
CENTRUM FÖR TILLAMPAD
ARBETSLIVSFORSKNING
OCH UTVÄRDERING

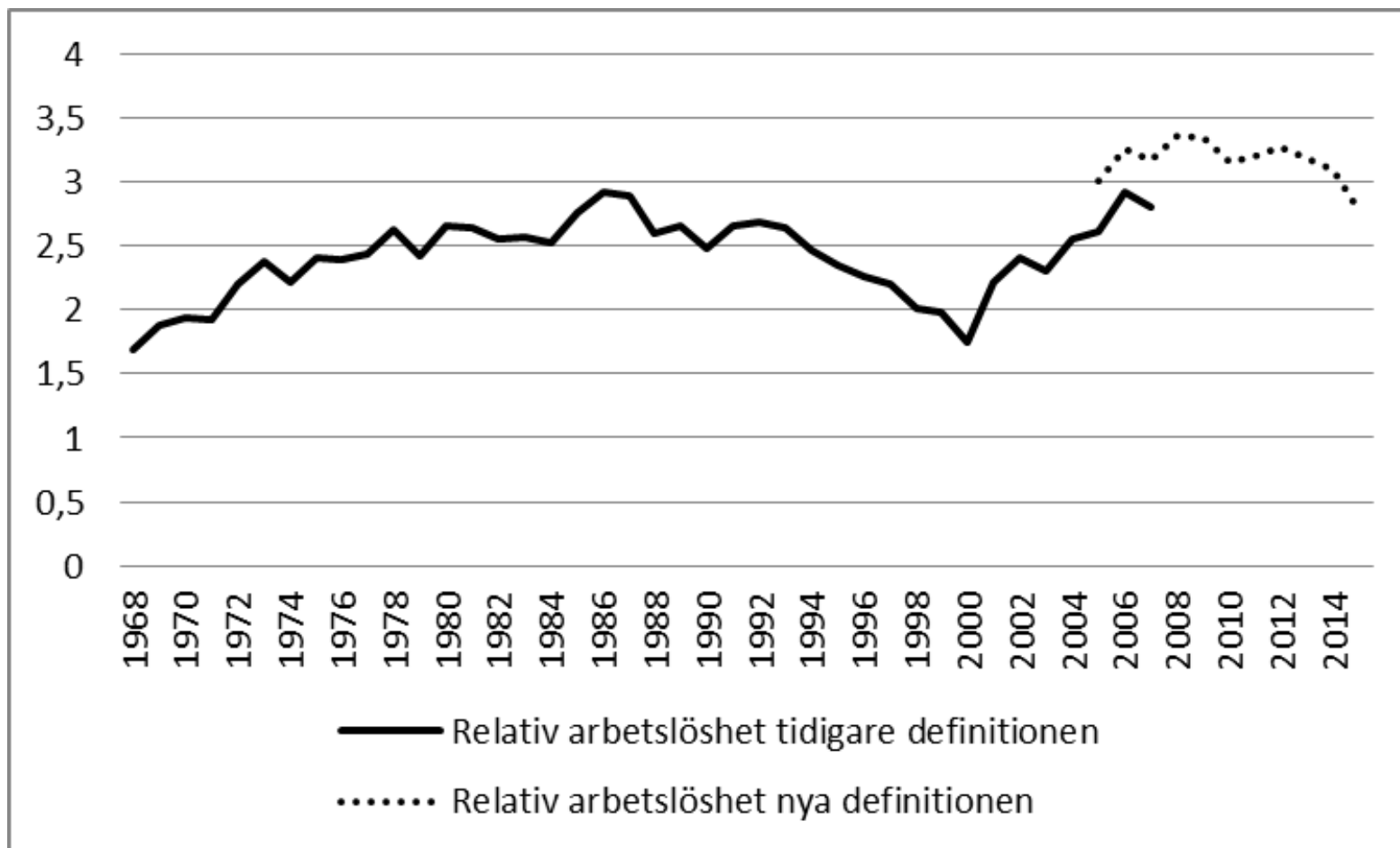
Vad är problemet?

- Ungdomar har svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden
  - Ökande relativ ungdomsarbetslöshet

Relativ ungdomsarbetslöshet 1963-2015

Ungdomars arbetslöshet (20-24 år) i relation till 25-54 åringars arbetslöshet

Vad är problemet?

- Ungdomar har svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden
  - Ökande relativ ungdomsarbetslöshet
- Problem med att förklara trenden under 2000-talet

Vanliga förklaringar

- Lön
  - Lönen kan inte vara högre än individens produktivitet
  - Vi har en sammanpressad lönestruktur i Sverige
- Reservationslön
- Trygghetslagarna
- Utbildning – skolan har misslyckats

... men kontakter då?

- Vi vet att kontakter har betydelse
  - Sök/matchningsteori (Pissarides, 1979; Holzer, 1988; Calvó-Armengol & Zenou, 2005; Calvó-Armengol & Jackson, 2004)
  - Granovetter, 1974
  - Hensvik & Nordström Skans, 2013
  - Håkansson, 2011
  - AF:s Lämnatundersökning

AF:s Lämnatundersökning – Informationskanaler hösten 2010

Förmedlingspersonal	4,0
Platstidningen	0,2
AF Internet	11,9
Summa AF	16,0
Internet	4,4
Tidningsannons	1,8
Rekryteringsföretag	4,6
Kontaktade själv arbetsgivaren	17,9
Arbetsgivaren tog kontakt	15,9
Tips från vänner och bekanta	35,5
Annat sätt	3,9
Summa övriga	84,0

Varför är det så här?

- Alla anställningar innebär en risk
- Denna risk kan minskas med referenser
  - ... eller att personen är känd
- För den enskilde innebär ett kontaktnät en tillgång
  - ett socialt kapital

Anknytande och överbryggande socialt kapital

- Anknytande socialt kapital
  - mindre grupper
  - människor du känner väl
  - Viss homogenitet
    - samma kön, intresse, klass, etnicitet, ålder
- Överbryggande socialt kapital
  - t.ex. föreningar
  - Känner inte lika väl – weak ties
  - Heterogenitet
    - olika kön, intresse, klass

Vad är socialt kapital bra till?

- Anknyttande socialt kapital
  - Reciprocitet och mobilisera solidaritet inom gruppen
  - Socialt och psykologiskt stöd
  - Social försäkring och uppstartsstöd
  - Känsla av tillhörighet
- Överbryggande socialt kapital
  - Knyta ihop olika tillgångar och grupper
  - Utvidga sociala och ekonomiska marknader
- Överbryggande socialt kapital *kan* skapas i föreningslivet

... men tillbaka till FRÅGAN

- Hur kan vi förklara den **ökande** relativa ungdomsarbetslösheten det första decenniet på 2000-talet?
- Har det sociala kapitalet minskat?
- Har nätverken fått större betydelse?

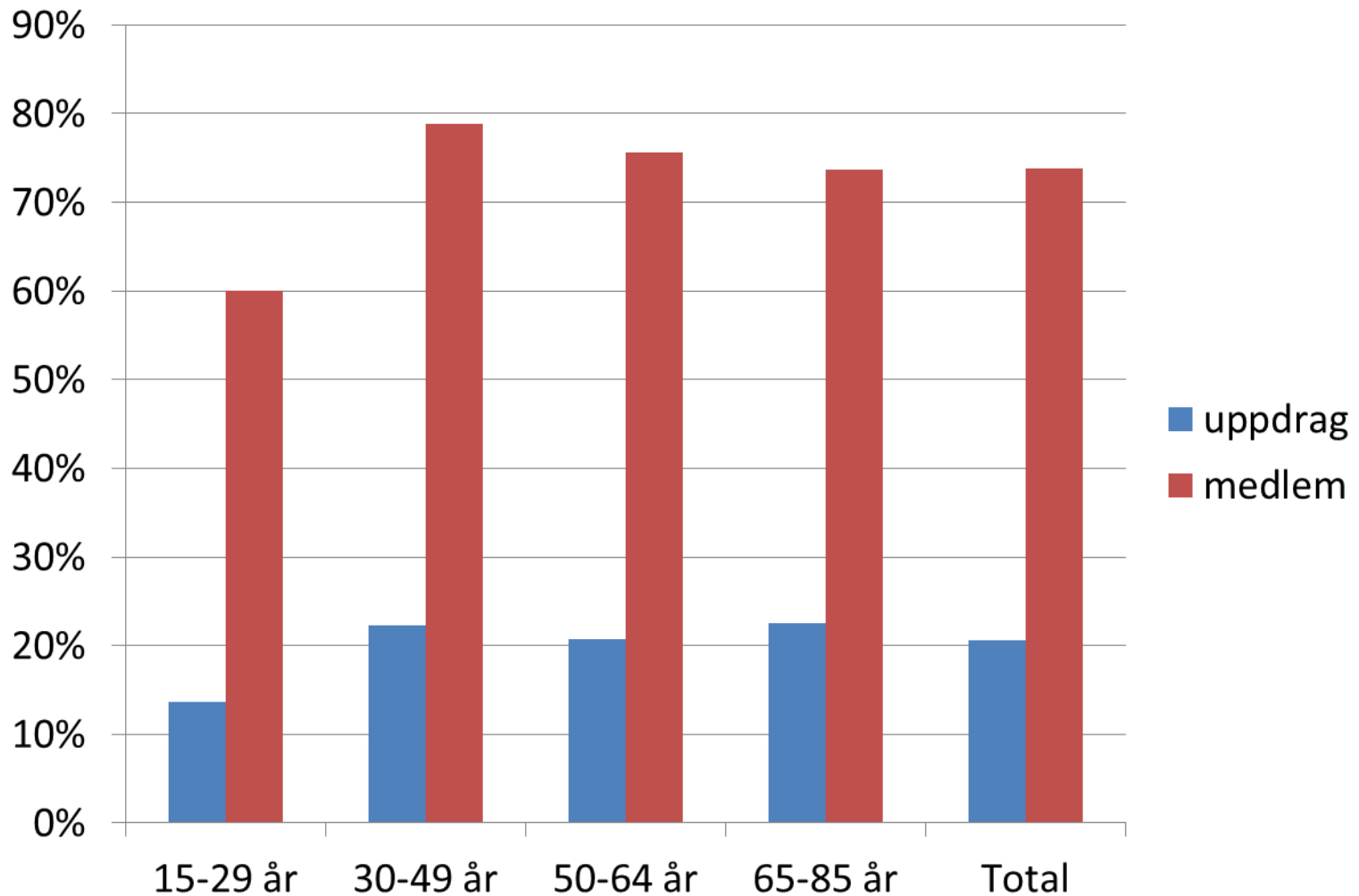

Föreningsaktiviteten över tid

- Livscykel- eller generationsförklaringar?

Ungdomars föreningsmedlemskap 2013

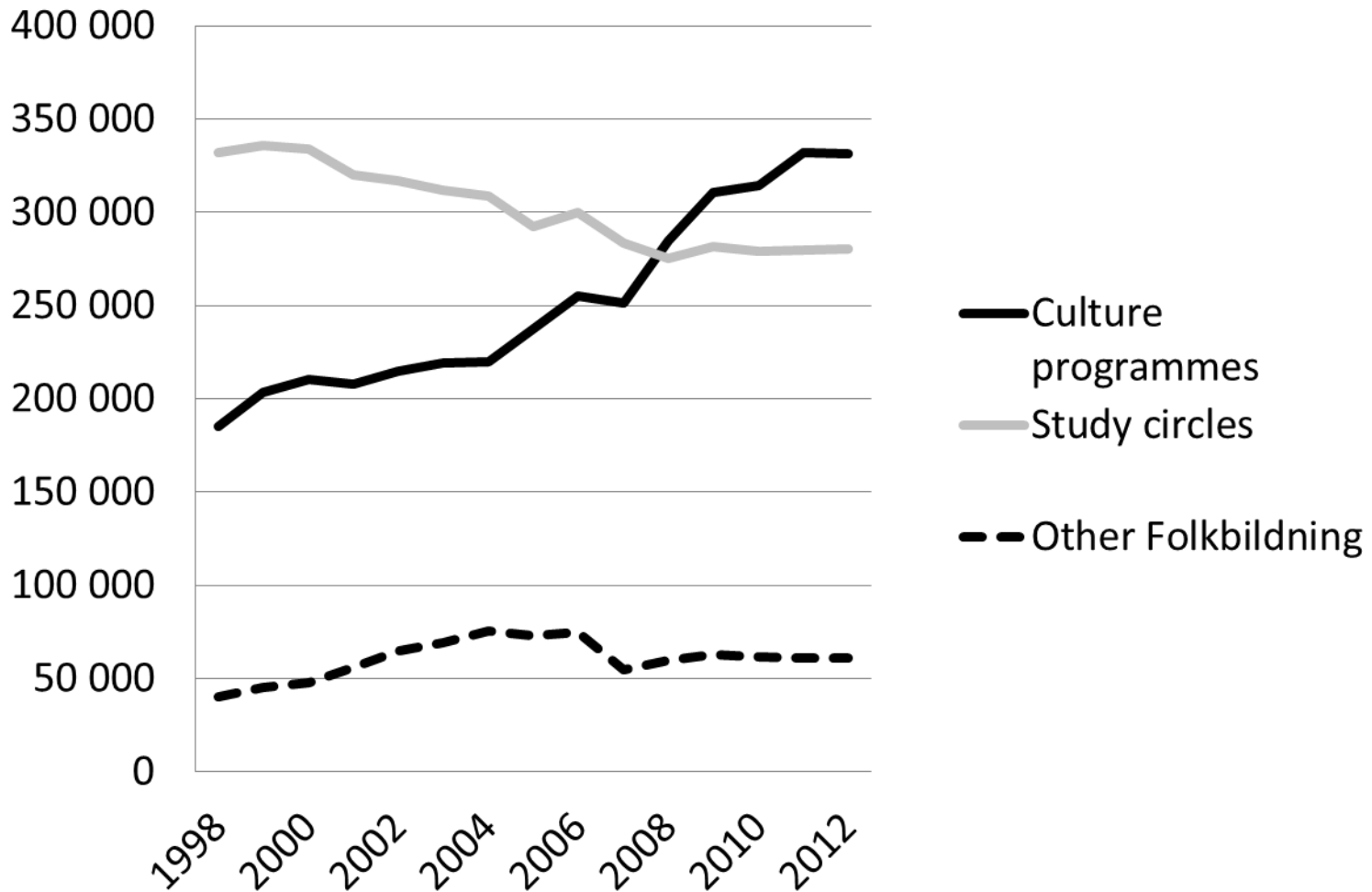

Föreningsaktiviteten över tid

- Livscykel- eller generationsförklaringar?
- Politiska ungdomsförbund tappas medlemmar
- ... men engagemanget finns kvar
- Vissa undersökningar visar att föreningsaktiviteten minskar
- ... men de senaste åren viss kontinuitet
- Studiecirkelarna tappas
- ... kulturprogrammen ökar

Studiecirkelar och kulturprogram

Institutionalisering

Offentlig arbetsförmedling

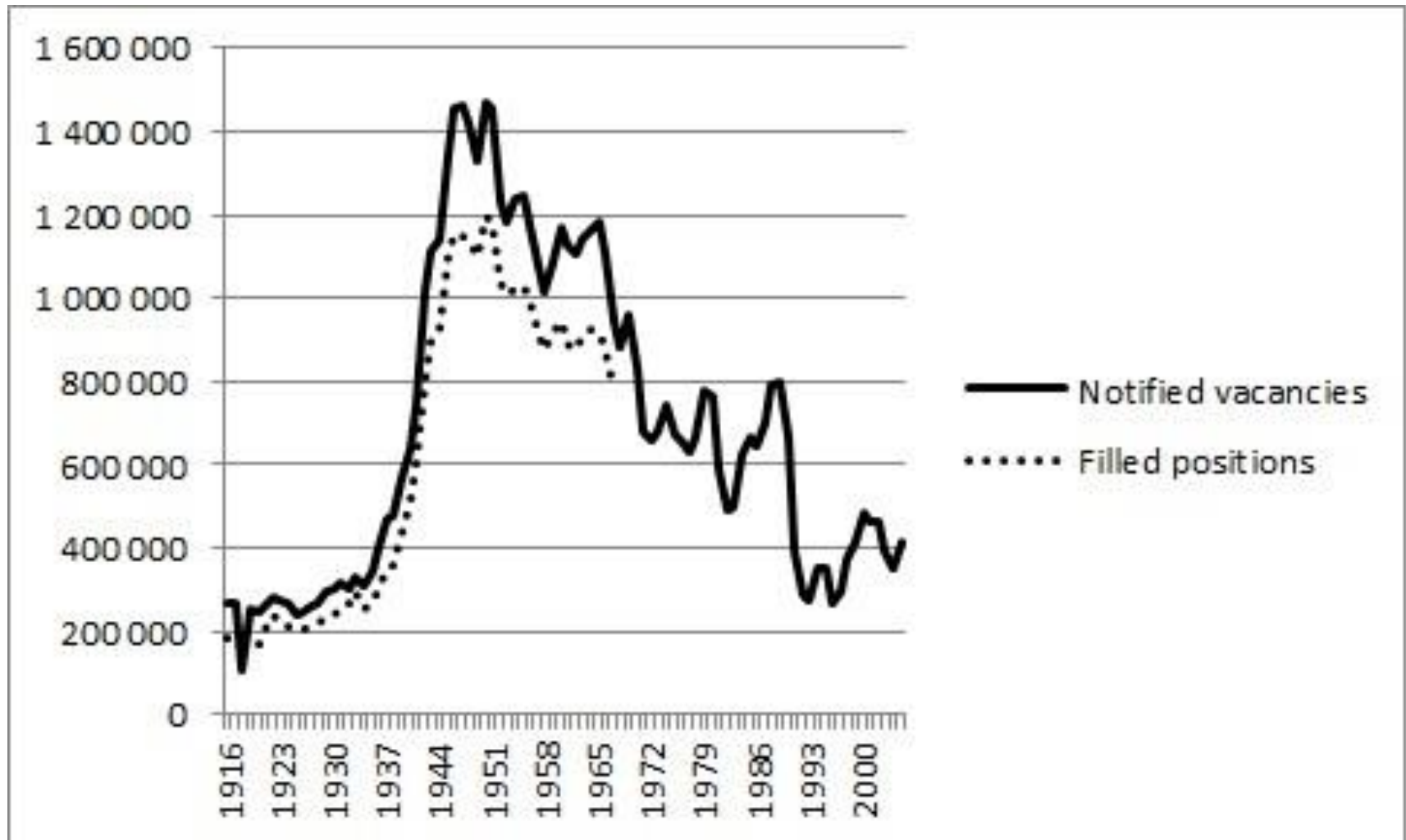

- Första offentliga arbetsförmedlingen 1902
- 1934 – lag som tvingar kommuner och landsting att erbjuda offentlig arbetsförmedling
  - Ökad finansiering
- 1935 – privat arbetsförmedling förbjuds
- 1940 – förstatligande Statens arbetsmarknadskommission
- 1948 – AMS

Anmälda lediga platser till Arbetsförmedlingen och tillsatta platser

Golden Age 1950-1980

- Respondenter som etablerade sig på 60/70-talen
  - Många möjligheter – första jobbet ofta inom industrin
  - Lätt att få jobb – både låg- och högkvalificerat
  - Af och dagstidningar
- Förändring på 1980-talet
  - Första jobbet nu inom service/välfärdssektorerna
  - Familj och vänner blir mer viktiga för attraktiva positioner
  - Arbetslivet omdefinieras och individualiseras

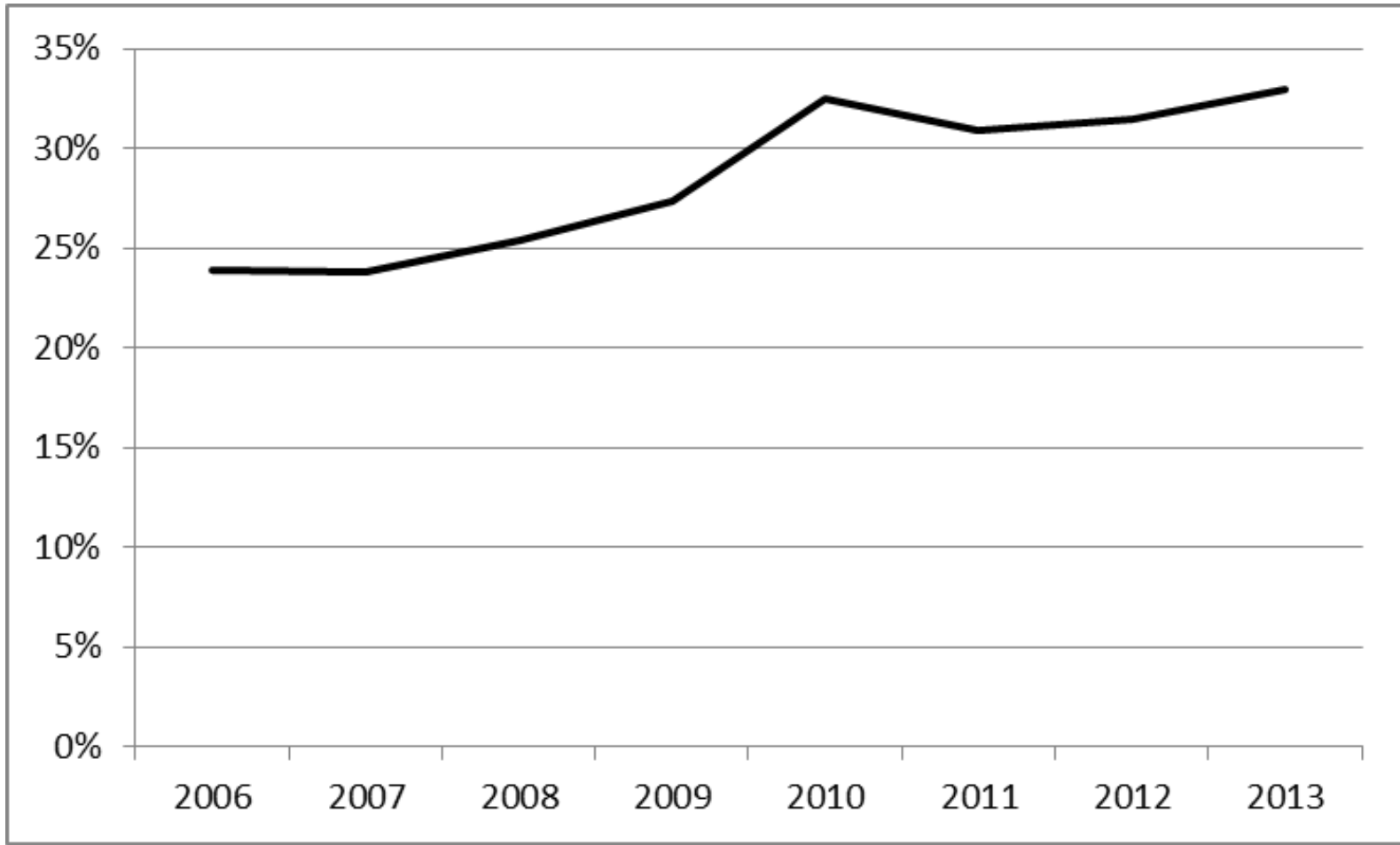

Den senmoderna tiden 1990-

- Lågkonjunktur 1991
- Svårare att etablera sig på den okvalificerade arbetsmarknaden
  - Genom familj och vänner
  - Direktkontakt med arbetsgivaren
  - Det sociala nätverket fick ökad betydelse
- Från meriter till social kompetens

Rekrytering via vänner och bekanta

Källa: Lämnatundersökningen, Arbetsförmedlingen

Sammanfattning

- Nätverk och informella kontakter har betydelse
  - ... och har fått en ökande betydelse
- Socialt kapital kan vara en tillgång för den enskilde
- Är det senmoderna samhället ett nätverkssamhälle?
  - Avinstitutionalisering
  - Likhet med det förmoderna
- En ökad individualisering
  - socialt kapital
  - social kompetens – behov av icke-kognitiva kompetenser
- Vad ska man göra?
  - Institutionella perspektivet. Återföra makt och uppgift till Af?
  - Acceptera faktum? Hjälpa ungdomar att formera sitt sociala kapital?
  - Kan civilsamhället erbjuda arenor där socialt kapital kan formeras?

**TACK FÖR ER
UPPMÄRKSAMHET**

MALMÖ HÖGSKOLA
CENTRUM FÖR TILLÄMAD
ARBETSLIVSFORSKNING